Romanın Yapı Unsurları ve Anlatım Teknikleri

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Olay örgüsü:** Romandaki olayların neden-sonuç ilişkisi içinde birbirine bağlanmasıdır; ana olay ve yan olaylardan oluşur. **Çatışma** (kişi–kişi, kişi–toplum, kişinin iç dünyası, gelenek–yenilik gibi) olay örgüsünü harekete geçirir.
- **Kişi kadrosu: Başkarakter** kurmaca dünyanın merkezindeki, kurguyu birleştiren kişidir. **Yardımcı karakterler** ikinci derecede etkilidir, başkarakteri olumlu ya da olumsuz yönleriyle derinleştirir. **Fon karakter** olaylarda rolü olan ama derinlemesine işlenmeyen kişidir.
- **Zaman ve mekân:** Olaylar kronolojik sırayla ya da zaman kaydırmalarıyla anlatılabilir. Mekân, kişilerin ruh hâlini, sosyal durumunu ve temayı yansıtabilir; sembolik bir anlam taşıyabilir.
- **Anlatıcı:** Olayları okura aktaran kurmaca sestir. "Ben" diyen (1. kişi) anlatıcı olayları içeriden, "o" diyen (3. kişi) anlatıcı dışarıdan aktarır; anlatıcının kişilere karşı bir tutumu olabilir.
- **Anlatım teknikleri: Diyalog** (karşılıklı konuşma), **iç konuşma** (kişinin kendi kendine konuşması), **geriye dönüş** (anlatının kesilip daha önceki bir zamana dönülmesi), **özetleme** (olay, kişi ve zamanı az sözle anlatma), **betimleme** (sözle resim çizme).

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Kişi türlerini açıklamalarıyla eşleştiriniz.

1. başkarakter 2. yardımcı karakter 3. fon karakter

a) Olaylarda rolü olan ama derinlemesine işlenmeyen kişi

b) Kurmaca dünyanın merkezinde yer alan, kurguyu birleştiren kişi

c) İkinci derecede etkili olan, başkarakteri derinleştiren kişi

2 Anlatım tekniklerini açıklamalarıyla eşleştiriniz.

1. geriye dönüş 2. özetleme 3. diyalog 4. iç konuşma

a) Olay, kişi ve zamanı az sözle anlatma

b) Kişilerin karşılıklı konuşması

c) Anlatının kesilerek daha önceki bir zamana dönülmesi

d) Kişinin kendi kendine konuşması

3 "– Yarın gidiyorsun demek?
– Gitmem gerek. Burada bana yer yok artık.
– Kim demiş yer yok diye? Bu ev senin de evin.
– Ev evimdi, ama insanlar değişti anne."
Bu parçada kullanılan anlatım tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Özetleme B) Geriye dönüş C) Diyalog D) Betimleme E) İç konuşma

4 "Sonraki on yıl, kasabada pek bir şey değiştirmedi. Değirmen yıkıldı, yerine bir un fabrikası kuruldu; Ahmet Efendi emekli oldu, kızı evlenip şehre taşındı; mektepte hocalar birer birer değişti. Yalnızca çarşının köşesindeki saat, hep beşi on geçeyi gösterdi."
Bu parçada ağırlıklı olarak kullanılan anlatım tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Diyalog B) Özetleme C) İç konuşma D) Geriye dönüş E) Tanık gösterme

5 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Romanda olaylar her zaman kronolojik sırayla anlatılmak zorundadır.
( ) Mekân, kişilerin ruh hâlini yansıtabilir.
( ) Fon karakterler derinlemesine işlenmez.
( ) Çatışma, olay örgüsünü harekete geçiren karşıtlıktır.

6 "Doktor, reçeteyi uzatırken 'Dinlenmeniz gerek.' dedi. Murat Bey başını salladı ama aklı başka yerdeydi. Otuz yıl önce, babasının dükkânında çırak olarak çalıştığı o kış gününü hatırladı: Babası da tam böyle yorgun gözlerle 'Dinlenmek zenginlerin işi oğlum.' demişti. Murat Bey reçeteyi katlayıp cebine koydu ve yine dükkânın yolunu tuttu."
Bu parçada kullanılan anlatım tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Geriye dönüş B) Özetleme C) Diyalog D) Mektup E) Karşılaştırma

7 "Konak, sokağın sonunda, yeni yapılan beton binaların arasında sıkışmış gibi duruyordu. Boyası dökülmüş cumbası, kırık panjurları ve bahçedeki kurumuş havuzuyla sanki geçmiş bir yüzyıldan unutulmuş bir misafirdi. Leyla Hanım her akşam bu cumbada oturur, karşıdaki binaların ışıklı pencerelerine uzun uzun bakardı."
Bu parçadaki mekân betimlemesinde kullanılan iki ayrıntıyı yazınız.

8 Romanda "olayların neden-sonuç ilişkisi içinde birbirine bağlanması" aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ifade edilir?

A) Tema B) Fon karakter C) Mekân D) Söz varlığı E) Olay örgüsü

9 "Bu sabah da geç kaldım. Otobüsü kaçırınca koşmaya başladım; nefes nefese okula vardığımda kapı çoktan kapanmıştı."
Bu parçanın anlatıcısıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) Olayların dışında kalan bir gözlemcidir.
B) Kişilerin geleceğini bilen dış bir sestir.
C) Olayları üçüncü kişi ağzından aktarmaktadır.
D) Olayları yaşayan kişi olarak birinci ağızdan anlatmaktadır.
E) Başka birinin mektubunu aktarmaktadır.

10 Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun sözcükleri yazınız.
çatışma – mekân – anlatıcı – başkarakter
a) Romanı okura aktaran kurmaca sese ..... denir.
b) Eski bir konak, geçmişe duyulan özlemi yansıtan bir ..... olabilir.
c) Gelenek ile yenilik arasındaki karşıtlık romanda bir ..... oluşturabilir.
d) Olayların merkezinde yer alan kişi .....dir.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 "Konak, sokağın sonunda, yeni yapılan beton binaların arasında sıkışmış gibi duruyordu. Boyası dökülmüş cumbası, kırık panjurları ve bahçedeki kurumuş havuzuyla sanki geçmiş bir yüzyıldan unutulmuş bir misafirdi. Leyla Hanım her akşam bu cumbada oturur, karşıdaki binaların ışıklı pencerelerine uzun uzun bakardı."
Bu parçada mekânın romana katkısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Eskiyi temsil eden konak ile yeni binalar arasında gelenek–yenilik karşıtlığını sezdirmesi
B) Olayların geçtiği yılı kesin olarak bildirmesi
C) Kişilerin konuşmalarını aktarması
D) Olay örgüsündeki bütün yan olayları özetlemesi
E) Leyla Hanım'ın mesleğini açıklaması

12 "Doktor, reçeteyi uzatırken 'Dinlenmeniz gerek.' dedi. Murat Bey başını salladı ama aklı başka yerdeydi. Otuz yıl önce, babasının dükkânında çırak olarak çalıştığı o kış gününü hatırladı: Babası da tam böyle yorgun gözlerle 'Dinlenmek zenginlerin işi oğlum.' demişti. Murat Bey reçeteyi katlayıp cebine koydu ve yine dükkânın yolunu tuttu."
Bu parçada geriye dönüş tekniğinin kullanılmasının anlatıma katkısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Doktorun kişiliğini ayrıntılı biçimde tanıtması
B) Olayların geçtiği mekânı betimlemesi
C) Murat Bey'in çocukluk arkadaşlarını tanıtması
D) Romanın sonunu önceden bildirmesi
E) Murat Bey'in dinlenmeyi reddetmesinin kökenini geçmişteki bir deneyimle açıklaması

13 "– Yarın gidiyorsun demek?
– Gitmem gerek. Burada bana yer yok artık.
– Kim demiş yer yok diye? Bu ev senin de evin.
– Ev evimdi, ama insanlar değişti anne."
Bu parçayla ilgili
I. Anne ile çocuğu arasında bir görüş ayrılığı vardır.
II. Gidecek olan kişi, çevresindeki insanların değiştiğini düşünmektedir.
III. Olaylar üçüncü kişi anlatıcı tarafından özetlenmiştir.
yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I ve III

14 Aşağıdakilerden hangisi romanda **kişi ile toplum arasındaki** çatışmaya örnektir?

A) İki kardeşin miras yüzünden küsmesi
B) Bir dağcının fırtınada yolunu kaybetmesi
C) Kasabanın geleneklerine aykırı biçimde kendi seçtiği biriyle evlenmek isteyen genç bir kadının çevresinin baskısıyla karşılaşması
D) Bir öğretmenin kendi içinde işini bırakıp bırakmamak arasında gidip gelmesi
E) İki komşunun bahçe sınırı yüzünden tartışması

15 Romanlarda neden **fon karakterlere** ihtiyaç duyulur? Bir cümleyle açıklayınız.

16 Kerem, pencereden dışarı bakarken 'Neden hep ben susuyorum?' diye düşündü. 'Bu kez konuşacağım, ne olursa olsun.'
Bu parçada kullanılan anlatım tekniği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Diyalog B) İç konuşma C) Özetleme D) Geriye dönüş E) Betimleme

17 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Yardımcı karakterler başkarakteri olumlu ya da olumsuz yönleriyle derinleştirir.
( ) Romanın kurgusal zamanı ile olayların yaşandığı zaman aynı uzunlukta olmak zorundadır.
( ) Anlatıcı, romanın yazarıyla her zaman aynı kişidir.
( ) Özetleme tekniği, anlatıyı hızlandırır.

18 "Sonraki on yıl, kasabada pek bir şey değiştirmedi. Değirmen yıkıldı, yerine bir un fabrikası kuruldu; Ahmet Efendi emekli oldu, kızı evlenip şehre taşındı; mektepte hocalar birer birer değişti. Yalnızca çarşının köşesindeki saat, hep beşi on geçeyi gösterdi."
Bu parçadaki "Yalnızca çarşının köşesindeki saat, hep beşi on geçeyi gösterdi." cümlesinin anlatıma katkısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Olayların hangi saatte geçtiğini bildirmesi
B) Saatçi olan bir kişiyi tanıtması
C) Kasabadaki fabrikanın çalışma saatini göstermesi
D) Değişen her şeye karşın kasabadaki durgunluk duygusunu sembolik biçimde yansıtması
E) Ahmet Efendi'nin emekli olduğu günü belirtmesi

19 Bir romanda başkarakter için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Olay örgüsünün büyük bölümü onun çevresinde gelişir.
B) Romanda yalnızca bir kez görünür.
C) Hiçbir çatışmanın içinde yer almaz.
D) Derinlemesine işlenmez.
E) Olayların gelişmesinde hiçbir rolü yoktur.

20 Bir roman kahramanını sözlü olarak tanıtacağınızı düşünün. Konuşmanızda yer vereceğiniz üç başlığı yazınız.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 "Romancı kahramanını her zaman sözle tanıtmaz. Bazen yalnızca odasındaki eşyaları, penceresinden gördüğü manzarayı, masasının düzenini anlatır; okur da bu ayrıntılardan kahramanın kim olduğunu kendisi çıkarır."
Bu paragrafta sözü edilen tutum aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kişiyi diyaloglarla doğrudan tanıtmak
B) Kişinin geçmişini özetleme tekniğiyle anlatmak
C) Kişiyi mekân ve eşya ayrıntıları aracılığıyla dolaylı olarak tanıtmak
D) Kişiyi okura mektup yoluyla tanıtmak
E) Kişiyi yazarın kendi görüşleriyle değerlendirmek

22 "Konak, sokağın sonunda, yeni yapılan beton binaların arasında sıkışmış gibi duruyordu. Boyası dökülmüş cumbası, kırık panjurları ve bahçedeki kurumuş havuzuyla sanki geçmiş bir yüzyıldan unutulmuş bir misafirdi. Leyla Hanım her akşam bu cumbada oturur, karşıdaki binaların ışıklı pencerelerine uzun uzun bakardı."
Bu parçanın devamında aşağıdakilerden hangisi anlatılırsa mekânla kişi arasındaki ilişki **en tutarlı** biçimde sürdürülmüş olur?

A) Leyla Hanım'ın konağı hemen yıkıp yerine modern bir bina yaptırması
B) Leyla Hanım'ın yeni binalardaki hayatı hep özlemiş olması
C) Konağın aslında hiç eskimemiş olduğunun anlaşılması
D) Leyla Hanım'ın cumbaya hiç çıkmadığının söylenmesi
E) Leyla Hanım'ın, konağı satın almak isteyen müteahhide eski günleri anlatıp teklifi geri çevirmesi

23 Bir romanla ilgili şu bilgiler veriliyor:
I. Roman, başkarakterin ölüm döşeğinde hayatını hatırlamasıyla başlar ve olaylar çocukluğundan itibaren anlatılır.
II. Romanın kapağında, olayların geçtiği şehrin eski bir fotoğrafı yer alır.
III. Kahramanın içinden geçenler, kendi kendine konuşmalarıyla verilir.
Bu bilgilerden hangileri romanda bir **anlatım tekniğinin** kullanıldığını gösterir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) I ve III

24 "Roman boyunca adı hiç verilmeyen bir kapıcı vardır. Her sabah apartmanın önünü süpürür, kiracılara selam verir, bazen bir iki söz eder. Ama roman bittiğinde okur, apartmanın bütün sırlarını en iyi onun bildiğini fark eder."
Bu parçada sözü edilen kapıcı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Romanın başkarakteridir.
B) Derinlemesine işlenmese de olay örgüsüne katkısı olan bir fon karakterdir.
C) Romanın anlatıcısıdır.
D) Olaylarla hiçbir ilgisi olmayan bir kişidir.
E) Romandaki temel çatışmanın kaynağıdır.

25 "Kasaba, ilk bölümde baharda, bembeyaz açmış erik ağaçlarıyla anlatılır. Son bölümde ise aynı kasaba bir kış akşamı, çamurlu yolları ve sönük sokak lambalarıyla verilir. Bu iki bölüm arasında başkarakter bütün umutlarını yitirmiştir."
Bu parçada yazarın mekânı iki farklı biçimde anlatmasının amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kahramanın iç dünyasındaki değişimi mekân aracılığıyla yansıtmak
B) Kasabanın coğrafi özelliklerini tanıtmak
C) Mevsimlerin özelliklerini karşılaştırmak
D) Kasabadaki ekonomik gelişmeleri sayısal olarak göstermek
E) Okura kasabayı gezme önerisinde bulunmak

26 Aşağıdaki parçaların hangisinde anlatıcının kişiye karşı **tutumu** açıkça sezilmektedir?

A) Hüsnü Bey saat sekizde evden çıktı.
B) Hüsnü Bey'in evi çarşının hemen arkasındaydı.
C) Hüsnü Bey kırk yaşındaydı ve bir bankada memurdu.
D) Zavallı Hüsnü Bey, herkesin kendisine güldüğünü fark etmeyecek kadar saf ve iyi kalpliydi.
E) Hüsnü Bey tramvaydan inip köprüye doğru yürüdü.

27 "Romanın ilk yüz sayfası tek bir günü, son yirmi sayfası ise kırk yılı anlatır."
Bu bilgiye göre romanın zaman kullanımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Romanda zaman hiç ilerlememiştir.
B) Olaylar her sayfada eşit süreyi kapsar.
C) Önemli görülen olaylar ayrıntılı, diğer dönemler özetleme tekniğiyle anlatılmıştır.
D) Romanda yalnızca diyaloglara yer verilmiştir.
E) Romanın ilk bölümü özetleme tekniğiyle yazılmıştır.

28 "Romanda Nuri, başkarakter Cemal'in çocukluk arkadaşıdır. Cemal her zor kararında önce Nuri'ye danışır; Nuri'nin temkinli, hesaplı tavrı, Cemal'in aceleci ve tutkulu kişiliğini daha belirgin kılar. Nuri'nin kendi hayatı ise romanda yalnızca birkaç sayfada anlatılır."
Bu parçaya göre Nuri, kişi kadrosunda hangi konumdadır ve kurguya katkısı nedir?

A) Başkarakterdir; olay örgüsü onun çevresinde gelişir.
B) Fon karakterdir; olaylarda hiçbir rolü yoktur.
C) Anlatıcıdır; olayları birinci ağızdan aktarır.
D) Yardımcı karakterdir; başkarakteri karşıtlık yoluyla derinleştirir.
E) Başkarakterdir; romanın temel çatışmasını o yaşar.

29 "Doktor, reçeteyi uzatırken 'Dinlenmeniz gerek.' dedi. Murat Bey başını salladı ama aklı başka yerdeydi. Otuz yıl önce, babasının dükkânında çırak olarak çalıştığı o kış gününü hatırladı: Babası da tam böyle yorgun gözlerle 'Dinlenmek zenginlerin işi oğlum.' demişti. Murat Bey reçeteyi katlayıp cebine koydu ve yine dükkânın yolunu tuttu."
Bu parçayı iç konuşma tekniğini kullanarak Murat Bey'in düşüncelerini veren 2-3 cümleyle genişletiniz.

30 "Şehrin eski semtlerinden birinde, ahşap bir konakta yaşayan geleneklere bağlı bir aile ile şehrin yeni semtlerindeki Batılı eğlence hayatına özenen bir genç kız arasındaki kırılma, romanın asıl gerilimini oluşturur."
Bu parçada sözü edilen romanın temel çatışması aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsan ile doğa arasındaki mücadele
B) Gelenek ile Batılı yaşam arasındaki karşıtlık
C) İki kardeş arasındaki miras kavgası
D) Köy ile kasaba arasındaki toprak anlaşmazlığı
E) Bir işçi ile patron arasındaki ücret tartışması

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**